

ΕΜΠΟΡΙΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΑΕΡΙΩΝ ΡΥΠΩΝ

του Γρηγόρη Γρηγοριάδη

Στις 16 Φεβρουαρίου του 2005 οι κονδυλοφόροι των αρθρογράφων του Διεθνούς Τύπου που παρακολουθούν τα θέματα οικονομίας και περιβάλλοντος πήραν «φωτιά»: την ημέρα αυτή τέθηκε σε ισχύ το πολυδιαφημισμένο - και όχι άδικα από τη μεριά των αστών, όπως θα δούμε - Πρωτόκολλο του Κιότο. Ο θόρυβος ήταν μάλλον δικαιολογημένος, αν σκεφτεί κανείς ότι το εν λόγω κείμενο είχε μεν υπογραφεί από εκπροσώπους 130 και πλέον κυβερνήσεων ήδη από το Δεκέμβρη του 1997 στα πλαίσια της 3^{ης} Διακυβερνητικής Διάσκεψης για το Περιβάλλον και τις Κλιματικές αλλαγές, η υπογραφή αυτή ωστόσο συνοδεύτηκε από τη διατυπωμένη ως ρήτρα εφαρμογής υποχρέωση κύρωσης του Πρωτοκόλλου από έναν τέτοιο αριθμό χωρών ο οποίος να αντιπροσωπεύει κατ' ελάχιστον το 55% των παγκοσμίων εκπομπών αερίων ρύπων που ευθύνονται για το «φαινόμενο του Θερμοκηπίου», κυρίως του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂) και του μεθανίου (CH₄). Η σαφής και κατηγορηματική άρνηση των ΗΠΑ να κυρώσουν το Πρωτόκολλο και η επί μακρόν ταλάντευση της Ρωσίας (μέχρι την τελική κύρωσή του από την Κρατική Δούμα το φθινόπωρο του 2004) τροφοδότησαν ένα κύμα αμφισβητήσεων για την βιωσιμότητα του Πρωτοκόλλου, μάλλον δυσανάλογη με το αληθινό περιεχόμενό του, πρέπει να ομολογήσουμε. Η δε «ευτυχής» έκβαση της υπόθεσης, για εκείνους που «πόνταραν» στο Κιότο και σε ό,τι εισήγαγε, είναι ακόμα εξαιρετικά πρόωρο να κριθεί οριστικά. Όσο για τους λαούς και το - υποτίθεται - αντικείμενο της Συνθήκης, δηλαδή την προστασία του περιβάλλοντος, τέτοια έκβαση δεν υπήρξε ποτέ και δεν πρόκειται να υπάρξει... Αλλά ας πάρουμε τα πράγματα με τη σειρά.

Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ ΠΟΥ ΜΑΣ ΑΠΕΙΛΕΙ...

Είναι δύσκολο να βρεθεί σήμερα κανείς που να αμφισβητεί την έκταση και την οξύτητα του περιβαλλοντικού προβλήματος του πλανήτη και ειδικά της διάστασης του «φαινόμενου του θερμοκηπίου». Οι επιστήμονες που παρακολουθούν το θέμα, κρούουν διαρκώς τους κώδωνες, όχι απλά του κινδύνου, αλλά σχεδόν του πανικού: με τους σημερινούς ρυθμούς αύξησης των εκπομπών των αερίων του θερμοκηπίου, η θερμοκρασία του πλανήτη αυξάνει με τον απίστευτο ρυθμό των 0,06⁰C το χρόνο, έτσι ώστε το 2100 να προβλέπεται ότι θα έχει αυξηθεί κατά σχεδόν 6⁰C και η μέση στάθμη της θάλασσας κατά σχεδόν 90 εκατοστά (1). Σύμφωνα με τις επιστημονικές των ειδικών, αρκεί μια αύξηση μόνο 2 βαθμών για να προκαλέσει μη αντιστρεπτές βλάβες στο παγκόσμιο οικοσύστημα και εκτός ελέγχου αλλαγές (runaway changes) στο κλίμα. Το πιο ανησυχητικό είναι ότι για το όριο των 2 βαθμών, «αρκεί» μια μέση συγκέντρωση διοξειδίου του άνθρακα της τάξης των 400 ppm (2) και σήμερα είναι ήδη στα 380 με ετήσιο ρυθμό αύξησης τα 2 ppm. Με το ρυθμό αυτό, το όριο των 2 βαθμών Κελσίου προβλέπεται να έχει ξεπεραστεί ως το 2015. Και ενώ όλα δείχνουν, σταθερά από το 1990, ότι η καπιταλιστική βαρβαρότητα οδηγεί τον πλανήτη - εκτός όλων των άλλων - και σε μια πρωτοφανή φυσική και περιβαλλοντική καταστροφή, «ευρέθη» ως δια μαγείας το μαγικό φίλτρο της σωτηρίας: το

Πρωτόκολλο του Κιότο. Είναι όμως έτσι τα πράγματα ή πρόκειται για άλλον ένα μύθο της ιμπεριαλιστικής προπαγάνδας;

...ΚΑΙ ΠΩΣ (ΔΕΝ ΠΡΟΚΕΙΤΑΙ) ΝΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ

Το Πρωτόκολλο του Κιότο προέκυψε από τη Σύμβαση-Πλαίσιο για τις Κλιματικές Αλλαγές που είχε υπογραφεί στη Διάσκεψη του Ρίο, τον Ιούνιο του 1992, από το σύνολο σχεδόν των κρατών (η Ελλάδα κύρωσε τη Σύμβαση αυτή, κάνοντάς τη νόμο του Κράτους τον Απρίλιο του 1994). Στόχος της Σύμβασης είναι «η σταθεροποίηση των συγκεντρώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην ατμόσφαιρα, σε επίπεδα τέτοια ώστε να προληφθούν επικίνδυνες επιπτώσεις στο κλίμα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες» (3). Κεντρικός άξονας του Πρωτοκόλλου του Κιότο είναι οι νομικά κατοχυρωμένες δεσμεύσεις των βιομηχανικά αναπτυγμένων κρατών να μειώσουν τις εκπομπές έξι (6) αερίων του θερμοκηπίου (4) την περίοδο 2008-2012 σε ποσοστό 5,2% σε σχέση με τα επίπεδα του 1990 (5). Το Πρωτόκολλο προβλέπει τον εξής καταμερισμό ευθυνών ανά χώρα:

Πίνακας 1: Επιμερισμός στόχων μείωσης εκπομπών CO₂ ανά χώρα

Χώρα (ή Ομάδα χωρών)	Στόχος
ΕΕ15, Βουλγαρία, Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία	-8%
ΗΠΑ	-7%
Καναδάς, Ιαπωνία, Ουγγαρία, Πολωνία	-6%
Κροατία	-5%
Νέα Ζηλανδία, Ουκρανία, Ρωσία	0%
Νορβηγία	+1%
Αυστραλία	+8%
Ισλανδία	+10%

Πηγή: Greenpeace.gr και εφημερίδα «ΚΥΡ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 20.02.2004

Πριν κάνει κανείς το οποιοδήποτε σχόλιο, σχετικά με την επάρκεια των στόχων που έθεσε το πολυδιαφημισμένο αυτό Πρωτόκολλο, αξίζει να δούμε πού βρίσκεται η κατάσταση σήμερα, οκτώ χρόνια μετά την υπογραφή του και πρώτη χρονιά εφαρμογής του ως παγκοσμίως δεσμευτικού κειμένου - υποτίθεται. Στον Πίνακα 2, δίνονται οι εκπομπές CO₂ για τις μεγαλύτερες χώρες από το 1997 μέχρι σήμερα, σε σύγκριση με εκείνες του έτους βάσης, δηλ. του 1990.

Πίνακας 2: Εκπομπές CO₂ (σε εκατομμύρια τόνους) για διάφορες χώρες, 1990-2005

	ΗΠΑ	ΕΕ	Αυστραλία	Ρωσία	Καναδάς	Κίνα	Ινδία
1990	5002,3	3334,7	277,9	2362,0	471,2	2429,0	184,4
1997	5577,6	3281,2	318,2	1529,0	524,5	3162,0	281,2

2005	5966,5	3531,1	397,6	2322,3	627,4	2568,6	447,7
-------------	--------	--------	-------	--------	-------	--------	-------

Πηγή: εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 16.02.2005

Τα στοιχεία δείχνουν ότι το μόνο που δε συνέβη από το 1997 μέχρι σήμερα, είναι ο περιορισμός έστω των εκπομπών των ρύπων. Αντίθετα, οι εκπομπές των ΗΠΑ είναι αυξημένες κατά 19% περίπου, της Αυστραλίας κατά 43% και της ...ευαίσθητης περιβαλλοντικά ΕΕ, μόλις κατά 6%. Την ίδια στιγμή, οι επιστημονικές εργασίες, που παρουσιάζονται σωρηδόν, συμφωνούν όλες ότι τα όρια μείωσης του Κιότο είναι... λιγότερο από ασπιρίνη στον καρκίνο: μόλις που επαρκούν για μια μείωση της τάξης των 0,06⁰C, μέχρι το 2050 (!!!) και ότι για μια ορατή αντιστροφή της κατάστασης απαιτείται μείωση εκπομπών της τάξης του 60-70% σε σχέση με τις τιμές του 1990. Μπροστά στην ανάγκη αυτή, το 5,2% που με τα χίλια ζόρια προβλέπεται στο Κιότο, μόνο ως ανέκδοτο μπορεί να χαρακτηριστεί. Το προφανές συμπέρασμα είναι ότι η όλη συζήτηση για το Πρωτόκολλο του Κιότο, όλη η αγωνία των «περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων» Ευρωπαίων, οι πιέσεις για «συμμόρφωση» της Ρωσίας και τα πυρά κατά των «κακών» Αμερικανών, για κάποιους άλλους λόγους έγιναν και πάντως όχι από αγωνία για το περιβάλλον...

ΝΕΟΙ «ΕΥΕΛΙΚΤΟΙ» ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΙ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Συνεχίζοντας την παρουσίαση των «καινοτομιών» που εισήγαγε το πρωτόκολλο του Κιότο, φτάνουμε σιγά-σιγά στο «ψητό» της συζήτησης: τους περίφημους «ευέλικτους μηχανισμούς» ή αλλιώς στην εφαρμογή της περιβαλλοντοκτόνας - και όχι μόνο - αρχής «ο ρυπαίνων πληρώνει». Συγκεκριμένα, στο Πρωτόκολλο προβλέπεται ότι μία χώρα μπορεί να πετύχει τους στόχους εκπομπών που έχει δεσμευτεί, είτε μειώνοντας τις εκπομπές της είτε, εναλλακτικά, χρησιμοποιώντας παράλληλα και κάποιους από τους λεγόμενους «ευέλικτους μηχανισμούς» που είναι οι εξής τρεις:

i. Διαπραγμάτευση δικαιωμάτων εκπομπών. Μία βιομηχανικά αναπτυγμένη χώρα που έχει μειώσει τις εκπομπές της πέραν των αρχικών στόχων που προβλέπει το Πρωτόκολλο, μπορεί να “πουλήσει” αυτή την επιπλέον μείωση σε άλλη χώρα που αντιμετωπίζει δυσκολίες στο να πετύχει το στόχο της.

ii. Δημιουργία ενός «Μηχανισμού Καθαρής Ανάπτυξης» (CDM). Ο τελικός στόχος αυτού του μηχανισμού είναι οι αναπτυσσόμενες χώρες να αναπτύξουν καθαρές τεχνολογίες για να μειώσουν τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου. Ο Μηχανισμός Καθαρής Ανάπτυξης παρέχει κίνητρα έτσι ώστε οι βιομηχανικά αναπτυγμένες χώρες να χρηματοδοτήσουν προγράμματα για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στις αναπτυσσόμενες χώρες. Έτσι, μια βιομηχανικά αναπτυγμένη χώρα, αντί να μειώσει τις δικές της εκπομπές, μπορεί να βοηθήσει στη μείωση των εκπομπών σε κάποια φτωχότερη χώρα όπου η μείωση αυτή είναι ευκολότερη και φθηνότερη.

iii. Εφαρμογή προγραμμάτων από κοινού (JI). Παρεμφερές εργαλείο με το Μηχανισμό Καθαρής Ανάπτυξης. Σε αντίθεση όμως μ’ αυτόν αφορά όχι τις αναπτυσσόμενες χώρες, αλλά μόνο εκείνες που έχουν δεσμευτεί σε μειώσεις μέσω του Πρωτοκόλλου του Κιότο (όπως π.χ. οι χώρες της Ανατολικής Ευρώπης).

Το **πρώτο** που μπορεί κανείς να πει εδώ είναι ότι σημειώνεται μια πλήρης και θεαματική αντιστροφή του κέντρου βάρους ενδιαφέροντος: αντί να επιδιώκεται η όσο γίνεται μεγαλύτερη μείωση των εκπομπών ρύπων σε κάθε χώρα, με γενίκευση της χρήσης «καθαρών» τεχνολογιών - και τέτοιες τεχνικές ΥΠΑΡΧΟΥΝ όπως θα δούμε παρακάτω - το βάρος πέφτει, με δεδομένη τη μείωση-κωμωδία που προβλέπεται από το Πρωτόκολλο, να επιτευχθεί, όχι απλά με το μικρότερο δυνατό κόστος, αλλά με πολύ, πάρα πολύ ΚΕΡΔΟΣ για τα διεθνή μονοπώλια (6). Ήδη από τα πρώτα χρόνια εφαρμογής του συστήματος έχουν καταγραφεί θεαματικά αποτελέσματα: μέσα στο 2004 μόνο, σύμφωνα με στοιχεία της Greenpeace, οι «πωλήσεις» CO₂ ανήλθαν κατακόρυφα από τους 25.000 τόνους τον Ιανουάριο, στους 660.000 τόνους τον Ιούλιο, στο 1 εκατομ. τόνους τον Σεπτέμβριο, ενώ μόνο τον Οκτώβριο, μετά την επικύρωση του Κιότο από τη Ρωσία, πουλήθηκαν 670.000 τόνοι (7). Ο τζίρος στο νέο αυτό «χρηματιστήριο ρύπων» εκτιμάται ότι θα ξεπερνά τα 10 δισ. ευρώ/έτος, παρά τις αρχικά «συγκρατημένες» τιμές για να «ανοίξει» η αγορά. Η δε τιμή του CO₂ από το «συμβολικό όριο» των 8,5 ευρώ/τόνο στα τέλη του 2004 και αρχές του 2005 εκτιμάται ότι θα διπλασιαστεί σχεδόν και θα κυμανθεί μεταξύ 15 και 20 ευρώ/τόνο τον επόμενο χρόνο (8).

Δεύτερον, το κίνητρο του κέρδους διαπλέκεται και αλληλεπιδρά με την ακόμα μεγαλύτερη όξυνση των ενδοϊμπεριαλιστικών αντιθέσεων για την παγκόσμια οικονομική και πολιτική κυριαρχία, ουσιαστικές πλευρές της οποίας είναι οι ρυθμοί της βιομηχανικής ανάπτυξης και η ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού. Πλευρές που είναι, όπως είναι ολοφάνερο, άρρηκτα συνδεδεμένες με το πρόβλημα των ρύπων, μιας και - ως γνωστόν - οι τελευταίοι (είτε είναι του «θερμοκηπίου» είτε όχι) δε βγαίνουν από μόνοι τους... Το θέμα αυτό θα το αναλύσουμε στην αμέσως επόμενη παράγραφο.

Τρίτον, η εφαρμογή των «ευέλικτων» αυτών μηχανισμών μπορεί να οδηγήσει στην επιδείνωση της θέσης των ασθενέστερων χωρών στο πλαίσιο της ανισόμετρης ανάπτυξης που χαρακτηρίζει το ιμπεριαλιστικό σύστημα. Το πλαίσιο των μηχανισμών αυτών δίνει στα μονοπώλια και τις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις νέα, πιο «σύγχρονα» θεσμικά και οικονομικά «εργαλεία» βαθύτερης ενσωμάτωσής τους στον ιμπεριαλιστικό καταμερισμό εργασίας. Πλευρές που αναδείχνουν αυτό το συμπέρασμα είναι οι εξής:

- Το βασικό πρόβλημα για την εφαρμογή των «καθαρών» τεχνολογιών παραμένει ακόμη είτε το αρκετά υψηλό κόστος είτε η αβεβαιότητα ως προς το αδιατάρακτο του εφοδιασμού (π.χ. φυσικό αέριο) εξαιτίας των γεωπολιτικών παραγόντων είτε το οικονομικοτεχνικώς ασύμφορο της χρήσης (π.χ. ηλιακή ενέργεια, αιολική ενέργεια) ή συνδυασμός όλων αυτών (π.χ. υδρογόνο). Συνεπώς, με βάση το κριτήριο κόστους-οφέλους, «συμφέρει» τις αναπτυγμένες βιομηχανικά ιμπεριαλιστικές χώρες, αντί να δαπανήσουν τα κατά τεκμήριο πολύ υψηλά κόστη για ανασχεδιασμό των μονάδων τους και την υιοθέτηση «καθαρών» τεχνολογιών, να «επενδύσουν» στην αγορά δικαιωμάτων εκπομπών από μικρότερες και υποδεέστερες χώρες, οι οποίες θα εισπράξουν ένα «πινάκιο φακής» ως αντάλλαγμα της αποδοχής της καθήλωσής τους στη ζώνη της περιβαλλοντικής επιβάρυνσης και της ενεργειακής εξάρτησης.

- Είναι δύσκολο να ξεχωρίσουμε που αρχίζει και που τελειώνει η σκοπιμότητα προβολής, κατοχύρωσης μέσω διακρατικών συμφωνιών και εφαρμογής «καθαρών» τεχνολογιών, με κίνητρο το καπιταλιστικό κέρδος και ειδικότερα το πρόσθετο κέρδος, στη βάση της εξαγωγής κεφαλαίων, της μονοπώλησης των αγορών, της πλεονεκτικής θέσης των ισχυρών κρατών στη διαμόρφωση των διεθνών προτύπων και συμφωνιών. Έτσι, το πολυδιαφημισμένο «ευέλικτο» πρόγραμμα «καθαρής ανάπτυξης» CDM στην ουσία είναι ένας μηχανισμός διαρθρωτικής επέμβασης στην οικονομία της χώρας-δέκτη της επένδυσης, εφόσον η επενδύουσα χώρα και η

χρηματοδοτούσα αρχή (δηλαδή η ΕΕ) αποκτούν λόγο για το είδος και τον προσανατολισμό των βιομηχανικών δραστηριοτήτων της πρώτης. Σε αυτόν τον προβληματισμό υπάγεται και η ελληνική εμπειρία: Η κοινοτική Οδηγία 2001/77/ΕΕ για την αύξηση του ποσοστού συμμετοχής των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (ΑΠΕ) στην ηλεκτροπαραγωγή θέτει σαν στόχο για τη χώρα μας την παραγωγή του 20% της συνολικής ηλεκτρικής ισχύος από ΑΠΕ, μέχρι το 2010. Ωστόσο, το 12% δεν πρέπει να προέρχεται από Υδροηλεκτρικούς Σταθμούς (ΥΗΣ), τη στιγμή που η χώρα αξιοποιεί - σύμφωνα με έγκυρες μελέτες του Εθνικού Μετσόβιου Πολυτεχνείου - μόλις το 1/3 του εκμεταλλεύσιμου υδάτινου δυναμικού της. Αντίθετα, δίνονται πλήθος κινήτρων για την εγκατάσταση των μικρής ενεργειακής (αλλά μεγάλης οικονομικής!) απόδοσης ιδιωτικών αιολικών πάρκων, που παρέχουν ισχύ σε υπέρογκες τιμές, έως και διπλάσιες του κόστους συμβατικής ηλεκτροπαραγωγής της ΔΕΗ στο διασυνδεδεμένο σύστημα. Τη διαφορά, φυσικά, είναι προφανές ποιος την πληρώνει...

● Η εμπορευματοποίηση των δικαιωμάτων εκπομπών οργανώθηκε με τη μορφή της χρηματιστηριακής αγοράς. Έτσι, μέσω της χρηματιστηριακής κερδοσκοπίας θα αυξηθούν σταδιακά οι καθορισμένες τιμές «εμπορίας» δικαιωμάτων εκπομπών. Ήδη αναφέραμε παραπάνω ότι οι τιμές αναμένεται σχεδόν να διπλασιαστούν το 2006, ενώ ακόμα μεγαλύτερη αύξηση πρέπει να αναμένεται από το 2008, όταν τα πρόστιμα των υπερβάσεων θα αυξηθούν από 40 ευρώ τον τόνο σε 100 ευρώ/τόνο CO₂ (9).

Τέλος, όσον αφορά στη φιλολογία σχετικά με τα υψηλά πρόστιμα (10), εκείνο που πρέπει να γίνει κατανοητό είναι ότι και αυτά αποτελούν μια ακόμη πηγή εσόδων καπιταλιστικής δημοσιονομικής διαχείρισης και μάλιστα σε κοινοτικό επίπεδο. Είναι ένας ακόμη μηχανισμός στην προώθηση των αναδιαρθρώσεων και της απελευθέρωσης των αγορών, που είναι ο πυρήνας της στρατηγικής της ΕΕ προς όφελος του διευρωπαϊκού μονοπωλίου. Αλλά στο θέμα αυτό θα επανέλθουμε στη συνέχεια, καθώς συνδέεται άμεσα (και) με την ελληνική εμπλοκή στο πρόβλημα.

ΘΕΑΤΡΟ ΤΟΥ ΠΑΡΑΛΟΓΟΥ Ή ΘΕΑΤΡΟ ΙΜΠΕΡΙΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΑΝΤΙΘΕΣΕΩΝ;

Από την πρώτη στιγμή της υπογραφής του Πρωτοκόλλου έγινε φανερό ότι πυροδοτήθηκε μια σημαντική αντιπαράθεση ανάμεσα στις ιμπεριαλιστικές δυνάμεις. Οι ΗΠΑ, η χώρα με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στις εκπομπές των αερίων του Θερμοκηπίου (25% του συνόλου), έκαναν σαφές ότι δεν πρόκειται να δεσμευτούν από τις προβλέψεις του Πρωτοκόλλου και ότι προχωρούν σε δικό τους σχέδιο «καταπολέμησης» των υψηλών εκπομπών, προβάλλοντας την προάσπιση της ανταγωνιστικότητας της αμερικανικής οικονομίας και την προστασία θέσεων απασχόλησης. Το πόσο σοβαρά το εννοούσαν, φάνηκε από τις δηλώσεις Μπους το 2001, ότι οι ΗΠΑ θα προχωρήσουν στην κατασκευή 1900 (!) νέων θερμοηλεκτρικών σταθμών μέσα στα επόμενα χρόνια. Ενδεικτικό, επίσης, της απαξίωσης με την οποία υποδέχτηκαν οι Αμερικανοί το Κιότο είναι η τοποθέτηση του εκπροσώπου της Αμερικανικής κυβέρνησης Harlan Watson στο Συνέδριο του ΟΗΕ για τις Κλιματικές Αλλαγές, στο Μπουένος Αϊρες, το Δεκέμβρη του 2004: «Το Κιότο είναι μια πολιτική συμφωνία, χωρίς καμία επιστημονική βάση» (11). Φυσικά, η θέση αυτή εκφράζει και μια πλευρά της γενικότερης αντιπαράθεσης ανάμεσα στις μερίδες του αμερικανικού μονοπωλιακού κεφαλαίου, όπως εκφράστηκε και στις πρόσφατες αμερικανικές εκλογές, όπου ο John Kerry υποστήριξε δειλά την επάνοδο των ΗΠΑ στο τραπέζι των συζητήσεων για τη μείωση των ρύπων, τη στιγμή που ο αντίπαλός του Τζορτζ Μπους αμφισβητούσε την ίδια την ύπαρξη του προβλήματος στην έκταση που παρουσιάζεται (12).

Η επίσημη αμερικανική πολιτική επικεντρώνει στη διασφάλιση του βιομηχανικού και τεχνολογικού προβαδίσματος έναντι των ΕΕ, Ιαπωνίας και κύρια της ενεργειακής ανεξαρτησίας, μέσω του ελέγχου των πηγών υγρών καυσίμων και την ανάπτυξη νέων, προηγμένων τεχνικών, όπως π.χ. το υδρογόνο (13). Η αντίθεση, ωστόσο, στις ΗΠΑ φαίνεται να παίρνει κάποιες διαστάσεις, καθώς εμφανίζονται κυβερνήσεις πολιτειών που ανακοινώνουν τη δέσμευσή τους από το Κιότο, ενώ αναλυτές που πρόσκεινται στο αντίπαλο του Μπους στρατόπεδο εκτιμούν ότι τελικά το κόστος της μη συμμετοχής στο Κιότο θα είναι μεγαλύτερο από τα οφέλη. Η Γκρατσιέλα Τσιτσιλνίσκι, καθηγήτρια στο Κολούμπια και εκ των συγγραφέων του Πρωτοκόλλου, εκτιμά ότι «...στην αντίθετη περίπτωση [σ.σ. αν οι ΗΠΑ δεν αποδεχτούν το Κιότο] οι ΗΠΑ θα μείνουν πίσω στους τομείς του εμπορίου και της τεχνολογίας κι αυτό η χώρα δε μπορεί να το αντέξει», ενώ σημειώνει με νόημα «...μεγάλο μέρος του αμερικανικού χρέους σε μορφή ομολόγων είναι στα χέρια της Κίνας» (14).

Η ΕΕ ως σύνολο (και η Ελλάδα ως μέλος) κύρωσε το Πρωτόκολλο του Κιότο με την οδηγία 2002/358/ΕΕ στις 31 Μαΐου 2002, καθορίζοντας επίσης -ύστερα από έναν μαραθώνιο διαβουλεύσεων και σκληρού «παζαριού» ανάμεσα στις ισχυρές ιμπεριαλιστικές χώρες-μέλη της- τον εσωτερικό επιμερισμό του στόχου (αφορά προς το παρόν μόνο τις εκπομπές CO₂) ανά κράτος-μέλος, όπως δείχνει ο πίνακας 3, όπου έχουν συμπεριληφθεί και οι ποσοτικοί στόχοι για τα κράτη-μέλη της διεύρυνσης.

Πίνακας 3: Κατανομή εκπομπών ρύπων ανά κράτος-μέλος της ΕΕ

Χώρες με υποχρέωση μείωσης Ρύπων	Στόχος	Χώρες με υποχρέωση διατήρησης ή αύξησης	Στόχος
Λουξεμβούργο	-28,0%	Γαλλία, Φινλανδία	0,0%
Γερμανία, Δανία	-21,5%	Σουηδία	+ 5,0%
Αυστρία	-13,0%	Ιρλανδία	+14,0%
Βρετανία	-12,5%	Ισπανία	+15,0%
Εσθονία, Λετονία, Λιθουανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Τσεχία	-8,0%	Ελλάδα	+25,0%
Βέλγιο	-7,0%	Πορτογαλία	+28,0%
Ιταλία	-6,5%		
Ουγγαρία, Πολωνία, Ολλανδία	-6,0%		

Πηγή: Greenpeace.gr και εφημερίδα «ΚΥΡ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ» 20.02.2004

Ο κοινοτικός ιμπεριαλισμός, προκειμένου να καλύψει με όσο γίνεται ταχύτερο ρυθμό την απόσταση από τον αμερικάνικο και να αμφισβητήσει τα «πρωτεία» στη βιομηχανική και οικονομική ανάπτυξη και την ενεργειακή πρωτοκαθεδρία, γρήγορα υιοθέτησε τα θεσμικά «εργαλεία» για την προώθηση μιας πολιτικής σημαντικών αναδιαρθρώσεων στην αγορά ενέργειας και στη βιομηχανία. Η υιοθέτηση, π.χ. της Πράσινης Βίβλου για την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού της ΕΕ, το 2000, η οδηγία για την θεσμοθέτηση της αγοράς ρύπων εντός των ορίων της ΕΕ (οδηγία 2003/87/ΕΕ), σύμφωνα με τις πρόνοιες του Πρωτοκόλλου του Κιότο και η σύσταση Ευρωπαϊκού Μητρώου έκλυσης και μεταφοράς Ρύπων [COM(2004), 634 τελικό], είναι τα πιο σημαντικά από αυτά και δημιουργούν ένα νέο τοπίο. Η έμφαση που δίνει το κοινοτικό διευθυντήριο στη «διαφήμιση» του Πρωτοκόλλου του Κιότο έχει πολλαπλές στοχεύσεις και επιδιώκει μεταξύ άλλων:

● Την επιτάχυνση της απελευθέρωσης του ενεργειακού κύρια τομέα των κρατών-μελών με τη χρηματοδότηση από κοινοτικούς πόρους σχετικών ιδιωτικών επενδύσεων, επικεντρώνοντας κυρίως στους τομείς της υποκατάστασης των ορυκτών καυσίμων, της συμπαραγωγής και των ΑΠΕ.

● Τον περιορισμό της ενεργειακής εξάρτησης από εισαγόμενα καύσιμα, ώστε να μπορεί να αντεπεξέλθει στις απαιτήσεις της πάλης με τις ΗΠΑ για τον έλεγχο των ενεργειακών πηγών και δρόμων και τη γενικότερη γεωστρατηγική υπεροχή.

● Την προώθηση της σχετικής ευρωπαϊκής τεχνολογίας και τεχνογνωσίας στην ευρωπαϊκή και παγκόσμια αγορά, δεδομένου ότι σε μια σειρά χώρες της ΕΕ, κύρια στη Γερμανία, υπάρχει σήμερα σταθερή βιομηχανική δραστηριότητα στους τομείς των «καθαρών» τεχνολογιών και των τεχνολογιών των σχετικών με ΑΠΕ.

Οι ενστάσεις της Ρωσίας, τέλος, σε ό,τι αφορούσε την κύρωση του Κιότο, κύρια αφορούσαν την αγωνία της ρωσικής αστικής τάξης να διασφαλίσει όρους βελτίωσης της θέσης της στη διεθνή σκηνή, εκμεταλλευόμενη τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της επάρκειας σε υγρά και αέρια καύσιμα, αλλά και να διασφαλίσει τις γεωπολιτικές της θέσεις στην ευαίσθητη γι' αυτή ζώνη της Κεντρικής Ασίας και του Καυκάσου, όπου η αμερικανική προέλαση της στερεί συνεχώς ζωτικό χώρο. Από την άλλη, τμήματα της ρωσικής αστικής τάξης και η αντανάκλαση των συμφερόντων τους σε πολιτικό επίπεδο φαίνεται ότι προσβλέπουν σε οφέλη μέσα από τη γενίκευση της «αγοράς δικαιωμάτων ρύπων», καθώς η γενικότερη βιομηχανική υποχώρηση της Ρωσίας, μετά τις ανατροπές στις αρχές του '90, είχε ως αποτέλεσμα και τη σχετική μείωση των εκπομπών, όπως φαίνεται και στον πίνακα 2 (15).

Συμπερασματικά το Πρωτόκολλο του Κιότο αποτελεί προσπάθεια διαχείρισης των μεγάλων περιβαλλοντικών προβλημάτων από τη σκοπιά των συμφερόντων του μονοπωλιακού κεφαλαίου. Η δράση του κεφαλαίου από τη μια οξύνει τα συγκεκριμένα προβλήματα και από την άλλη εγκλωβίζει την προσπάθεια λύσης τους στο πλαίσιο της εμπορευματοποίησης και γενικότερα των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής. Σε αυτό το έδαφος οξύνεται ο μονοπωλιακός ανταγωνισμός και οι ενδοϊμπεριαλιστικές αντιθέσεις σχετικά με την επιβολή αποσπασματικών και αδιέξοδων προτάσεων αντιμετώπισης σε βάρος των λαϊκών συμφερόντων και των ασθενέστερων χωρών στον ιμπεριαλιστικό καταμερισμό.

ΟΙ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΜΑΣ

Η επικύρωση από την Ελλάδα του Πρωτοκόλλου του Κιότο δε συνοδεύτηκε από ιδιαίτερες ενέργειες, μέχρι το Δεκέμβριο του 2004, οπότε και ενόψει της λήξης της σχετικής προθεσμίας κατατέθηκε για έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Κατανομής Δικαιωμάτων Εκπομπών (ΕΣΚΔΕ). Πρέπει να σημειωθεί ότι στο διάστημα αυτό η χώρα εξάντλησε και με το παραπάνω το όριο αύξησης των εκπομπών του 25% που της δόθηκε στα πλαίσια του κοινοτικού επιμερισμού των υποχρεώσεων από το Κιότο, φτάνοντας το 26,5% μέσα στο 2004 (16) και με πρόβλεψη, βάσει των σημερινών δεδομένων, για συνολική αύξηση 40-45% μέχρι το 2010. Το οικονομικό βάρος από την υπέρβαση του ορίου εκπομπών για την τριετία 2005-2007, αν διατηρηθούν τα σημερινά επίπεδα ρύπων και με την παραδοχή ότι οι τιμές του «υπερβάλλοντος» CO₂ θα παραμείνουν στα σημερινά επίπεδα των 8,5 ευρώ/τόνο, φτάνει ήδη τα 100 - 120 εκατ. Ευρώ.

Το ΕΣΚΔΕ προβλέπει την κατανομή των δικαιωμάτων εκπομπών που έχουν «παραχωρηθεί» στην Ελλάδα σε 141 ρυπογόνες βιομηχανίες (επί του παρόντος και ως το 2008

οι στόχοι αφορούν σε κοινοτικό επίπεδο αποκλειστικά το CO₂), μεταξύ των οποίων δεσπόζουσα θέση κατέχουν η ΔΕΗ, τα ΕΛΠΕ, η Motor Oil, η τσιμεντοβιομηχανία και οι μεταλλουργικές βιομηχανίες. Στον πίνακα 4, φαίνεται η εικόνα των δικαιωμάτων εκπομπών ανά κατηγορία βιομηχανίας για την τριετία 2005-2007 και το σχετικό κόστος για την εξαγορά των υπερβάσεων (σε φετινές, τρέχουσες τιμές για το CO₂).

Πριν από οποιοδήποτε άλλο σχόλιο αξίζει να θυμηθούμε τη σκανδαλώδη διαδικασία κατάρτισης του ΕΣΚΔΕ. Ανατέθηκε τον Ιανουάριο του 2004 σε σύμπραξη του Αστεροσκοπείου και κοινοπραξίας ιδιωτικών εταιρειών (από τις KPMG, ΛΔΚ και ΕΠΕΜ) με απόφαση κατακύρωσης που προσβλήθηκε στο ΣτΕ, το οποίο και διέταξε αναστολή της εκτέλεσής της. Τελικά, με καθυστέρηση 9 μηνών, η κατάθεση μεθοδεύτηκε να γίνει στις 30 Δεκεμβρίου του 2004, μια μέρα πριν την ημερομηνία λήξης της σχετικής προθεσμίας που είχε θέσει η ΕΕ στα κράτη-μέλη και υπό το καθεστώς εντόνων προειδοποιήσεων περί επιβολής προστίμου σε περίπτωση εκπρόθεσμης υποβολής (17). Το γεγονός «αξιοποιήθηκε» κατάλληλα από την κυβέρνηση και το Σχέδιο δόθηκε στη δημοσιότητα για (προφανώς) κατ' ευφημισμόν δημόσια διαβούλευση, μόλις στις 21 Δεκεμβρίου η οποία «έληξε» στις 25 Δεκεμβρίου, δηλαδή μετά από πέντε (5) ημέρες...

Δεύτερο σημαντικό στοιχείο είναι η απουσία επιστημονικά αποδεκτής μεθοδολογίας ελέγχου των παραδοχών του Σχεδίου. Ιδιαίτερα στο δεύτερο στάδιο της μελέτης, όπου έγινε επιμερισμός ανά εγκατάσταση, το ίδιο το κείμενο του ΕΣΚΔΕ παραδέχεται ότι βασίστηκε σε στοιχεία εκπομπών που έδιναν... οι ίδιες οι επιχειρήσεις, καθώς δεν έγινε καμία επαλήθευση αυτών των δεδομένων από ανεξάρτητο επιθεωρητή (18). Φυσικά, η ουσία των παραδοχών έτσι κι αλλιώς είναι πολιτικό και όχι τεχνοκρατικό θέμα, όμως κι αυτή τη φορά οι αρμόδιοι δε νοιάστηκαν να τηρήσουν ούτε καν τα προσήματα...

Πίνακας 4: Προβλέψεις ΕΣΚΔΕ για την τριετία 2005-2007, στις κύριες επιχειρήσεις

Τομέας/ Επιχείρηση	Προβλέψεις Εκπομπών (tn)	Δικαιώματα Εκπομπών (tn)	Διαφορά στην Ζετία (tn)	Κόστος/Ετος Εξαγοράς (€)
ΔΕΗ	167.035.780	156.199.372	10.836.408	30,703,156
Δυλιστήρια- Σύνολο	12.372.571	10.296.226	2.076.345	5.882.997
Χαλυβουργία- Σύνολο	2.432.016	2.392.650	39.366	111.537
Τσιμέντο- Σύνολο	34.114.699	33.215.274	899.425	2.548.370
ΛΑΡΚΟ	2.445.670	2.421.885	23.585	66.824
Ασβεστοποιία- Σύνολο	2.553.899	2.503.008	50.891	144.191
Κεραμικά-	2.472.670	2.356.754	115.916	328.428

Σύνολο				
Γυαλί-Σύνολο	332.836	316.331	16.505	46.764
Χαρτοποιία-Σύνολο	637.951	596.454	41.497	115.574
Λουιπές	3.672.693	3.492.603	180.090	510.255
ΣΥΝΟΛΑ:	228.070.785	213.790.557	14.280.028	40.458.096

Πηγή: «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ», 9.1.2005

Από τα στοιχεία του παραπάνω πίνακα γίνεται φανερό ότι η βασική συνιστώσα στο οικονομικό βάρος που συνεπάγεται η συμμόρφωση προς τα δεδομένα του Πρωτοκόλλου του Κιότο για τη χώρα είναι ο τομέας της ηλεκτροπαραγωγής, από όπου -σε τελευταία ανάλυση- κρίνεται σε πρώτιστο βαθμό η ενεργειακή ανεξαρτησία της. Το ζήτημα είναι πιο σύνθετο από όσο φαίνεται: Συγκεκριμένα η ΔΕΗ ενώ παρουσιάζει υψηλό μερίδιο εκπομπών CO₂, εμφανίζεται στο κυβερνητικό σχέδιο να παίρνει πάνω από το 70% των δικαιωμάτων εκπομπών. Στο όνομα αυτών των απαιτήσεων δικαιολογείται η αντικατάσταση του φθηνού, εγχώριου λιγνίτη από το ακριβότερο, εισαγόμενο φυσικό αέριο ως στρατηγικού καυσίμου για την ηλεκτροπαραγωγή, γιατί είναι φιλικότερο για το περιβάλλον.

Δεν είναι δύσκολο να προσδιορισθούν οι κυβερνητικές στοχεύσεις:

- Ικανοποιούνται οι απαιτήσεις των επίδοξων ιδιωτών επενδυτών σε σταθμούς ηλεκτρικής παραγωγής φυσικού αερίου που δεν μπορούσαν να ανταγωνισθούν τους λιγνιτικούς σταθμούς της ΔΕΗ ΑΕ, οι οποίοι παρουσιάζουν φθηνότερο κόστος παραγωγής της κιλοβατώρας. Οι ιδιώτες επενδυτές ζητούσαν από την κυβέρνηση την αύξηση της συμβολής του φυσικού αερίου στο μίγμα καυσίμων για την ηλεκτροπαραγωγή ώστε να αυξηθεί η τιμή παραγωγής της κιλοβατώρας. Με τη ρύθμιση αυτή θα επιταχυνθεί στην πράξη η είσοδος του ιδιωτικού κεφαλαίου στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας και θα εναρμονισθεί η χώρα με την κοινοτική οδηγία του 2001 που αναφέραμε παραπάνω.

- Ταυτόχρονα, αποδοκιμάζεται έμπρακτα κάθε προσπάθεια αναζήτησης λύσεων «καθαρών» περιβαλλοντικά με αξιοποίηση εγχώριων πόρων, όπως π.χ. η αεριοποίηση του λιγνίτη για παραγωγή αερίου πόλης (τεχνητού καύσιμου αερίου, υποκατάστατου του φυσικού αερίου για αστική, οικιακή χρήση), οι τεχνολογίες ρευστοστερεάς κλίνης για την καύση, οι οποίες δίνουν πολύ καλύτερες αποδόσεις κλπ. Αποκαλύπτεται, έτσι, πόσο υποκριτικά είναι τα «δάκρυα» των αστών για το περιβάλλον. Εκείνο που τους νοιάζει είναι πολύ απλά η διασφάλιση της κερδοφορίας τους...

- Οι εξελίξεις αυτές θα οδηγήσουν μεταξύ άλλων στην αύξηση του κόστους της ηλεκτρικής ενέργειας με αποτέλεσμα τη μετακύλιση της επιβάρυνσης στον τελικό χρήστη, τη λαϊκή οικογένεια, η οποία βλέπει το λογαριασμό της ΔΕΗ να παρακολουθεί από κοντά την ξέφρενη πορεία της ακρίβειας στα είδη πλατιάς λαϊκής κατανάλωσης.

Ένα χαρακτηριστικό τελευταίο σχόλιο για το ΕΣΚΔΕ δείχνει ξεκάθαρα τον πολιτικό χαρακτήρα της ρύθμισης. Η κυβέρνηση δεν έκανε χρήση στο ΕΣΚΔΕ της ευνοϊκής κοινοτικής ρύθμισης για εξαίρεση από την υπαγωγή στις διατάξεις της οδηγίας 2003/87/ΕΕ των εγκαταστάσεων στρατηγικής σημασίας, όπως π.χ. η ΔΕΗ και τα ΕΛ.ΠΕ., την ίδια στιγμή που άλλες χώρες της ΕΕ έκαναν στους τομείς αυτούς χρήση (π.χ. η Ισπανία εν μέρει για εγκαταστάσεις ηλεκτροπαραγωγής) της ρύθμισης (19). Αν σκεφτούμε πόσο συχνά μέχρι σήμερα έχουν καταφύγει οι ελληνικές κυβερνήσεις στο «όπλο» της εξαίρεσης για να αποφύγουν «δαπανηρές» προσαρμογές στην κοινοτική νομοθεσία, τα συμπεράσματα αυτή τη φορά είναι προφανή...

Για τη στάση των άλλων κομμάτων τα πράγματα είναι σαφή: το ΠΑΣΟΚ, από τη θέση της προηγούμενης κυβέρνησης, όχι μόνο στήριξε αλλά και πρωτοστάτησε στην υιοθέτηση των οδηγιών που δεσμεύουν τη χώρα στο δήθεν «φιλικό προς το περιβάλλον» πλαίσιο του Κιότο και στην ουσία ναρκοθετούν την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού και προωθούν την απελευθέρωση των στρατηγικών τομέων της οικονομίας, την παράδοσή τους στις κερδοσκοπικές ορέξεις των μονοπωλίων. Από την άλλη, ο ΣΥΝ, το κόμμα του ομορτισμού, πιστό στην «ευρωλαγνεία» του και στον υποκριτικό και όψιμο «αντιαμερικανισμό» του, υποστήριξε από την αρχή την κύρωση του Πρωτοκόλλου του Κιότο, στηρίζει αναφανδόν την πίεση που ασκείται για εγκατάλειψη των εγχώριων πηγών ενέργειας και σπέρνει αυταπάτες με θολά θεωρητικά σχήματα περί αναβάθμισης της χρήσης των ΑΠΕ κλπ. Έτσι, σε ανακοίνωσή της ΠΓ, τον Απρίλη του 2001, το κόμμα αυτό καλεί: «...την κυβέρνηση να είναι συνεπής στις υποχρεώσεις της προς το Κιότο και τις σχετικές δεσμεύσεις για την εκπομπή ρύπων, την Ευρωπαϊκή Ένωση και όλες τις χώρες της Ευρώπης να τιμήσουν τις υπογραφές τους μονομερώς, τα κόμματα, τις οικολογικές, περιβαλλοντικές και κοινωνικές οργανώσεις να συγκροτήσουν μέτωπο ενάντια στην πολιτική του κ.Μπους. Είναι αναγκαία όσο ποτέ η προσπάθεια για τον ευρύτερο συντονισμό, σε πανευρωπαϊκή κλίμακα, ώστε να δημιουργηθούν οι συσχετισμοί που θα επιβάλουν την εφαρμογή των πολιτικών που το πρωτόκολλο του Κιότο προβλέπει» (20). Τα σχόλια περιττεύουν...

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ

Στο ΚΚΕ, η συζήτηση για την προστασία του περιβάλλοντος, όπως και κάθε συζήτηση γύρω από οποιαδήποτε λύση ή «λύση» για μεγάλα λαϊκά και κοινωνικά προβλήματα, δεν είναι απλά και μόνο αναζήτηση της καλύτερης δυνατής επιστημονικοτεχνικής επιλογής. Είναι κυρίως πρόβλημα πολιτικής που αντιμετωπίζει το ένα ή το άλλο πρόβλημα από τη σκοπιά της αντιπαλότητας ταξικών συμφερόντων. Η βιομηχανική ανάπτυξη επέφερε συχνά καταστροφική επίδραση στη σχέση του ανθρώπου με τη φύση. Αλλά η ίδια η βιομηχανική ανάπτυξη μπορεί να επιφέρει την εξισορρόπηση σε αυτή τη σχέση, στο βαθμό που θα πάψει να γίνεται με κίνητρο το καπιταλιστικό κέρδος. Είναι όμως πολιτικό το ζήτημα της δυνατότητας με κεντρικό σχεδιασμό της οικονομίας, με κοινωνική ιδιοκτησία στα ανεπτυγμένα μέσα παραγωγής, με επιλογή τεχνολογιών και κατανομή μέσων και πρώτων υλών με κοινωνικά και όχι κερδοσκοπικά κριτήρια να εφαρμοστεί η συνδυασμένη ικανοποίηση του συνόλου των λαϊκών αναγκών. Για το ΚΚΕ, η προστασία του περιβάλλοντος δεν μπορεί να είναι ένα κριτήριο αποσπασμένο π.χ. από την αξιοποίηση των εγχώριων πλουτοπαραγωγικών πηγών, την εξοικονόμηση πόρων και ενέργειας, τη διασφάλιση του κοινωνικού αγαθού της λαϊκής στέγης, της φθηνής ενέργειας για το λαό, των φθηνών, ποιοτικών και ασφαλών μεταφορών, των σύγχρονων και προσιτών στο λαό τηλεπικοινωνιών, της προστασίας της υγείας κλπ. Δε μπορεί η προστασία του περιβάλλοντος να έρχεται σε αντιπαράθεση με την ισόμετρη ανάπτυξη των περιοχών της χώρας, την αναλογική

ανάπτυξη εγχώριων βιομηχανικών κλάδων, τη μείωση της ενεργειακής εξάρτησης και της εξάρτησης σε πρώτες και ενδιάμεσες ύλες.

Η ταυτόχρονη και ισορροπημένη λύση των παραπάνω προβλημάτων δεν μπορεί να γίνει στα πλαίσια αυτού του συστήματος. Απαιτεί πρώτα-πρώτα τα μεγάλα και συγκεντρωμένα μέσα παραγωγής να μπουν κάτω από κοινωνικό, εργατικό έλεγχο, να λειτουργήσουν στα πλαίσια ενός μηχανισμού κεντρικού σχεδιασμού, ικανού να χαράξει μια πορεία με τέτοια κριτήρια. Ο ενεργειακός σχεδιασμός, η βιομηχανική πολιτική, οι κατασκευές των υποδομών σε όλα τα επίπεδα κλπ. προϋποθέτουν ενιαίους, κρατικολαϊκούς μηχανισμούς διαχείρισης της λαϊκής περιουσίας, κατανομής των πόρων και του εργατικού δυναμικού, κατανομής του παραγόμενου πλούτου με κριτήριο «ο καθένας ανάλογα με την εργασία του». Υπ' αυτές τις κοινωνικο-οικονομικές και πολιτικές προϋποθέσεις είναι δυνατή και εφικτή:

- Η αξιοποίηση του υδάτινου και αιολικού δυναμικού κατά τέτοιο τρόπο που να βελτιστοποιεί την απόδοση του συστήματος ηλεκτροπαραγωγής, που θα βασίζεται στις φτηνές, εγχώριες πηγές, οι οποίες με εφαρμογή υπαρχουσών τεχνολογιών σαν κι αυτές που αναφέρθηκαν σε προηγούμενο σημείο μπορούν και πρέπει να λειτουργήσουν φιλικά προς το περιβάλλον και τον άνθρωπο, χωρίς την ίδια στιγμή να υποθηκεύεται το ενεργειακό μέλλον και η ίδια η ανεξαρτησία της χώρας.

- Η λειτουργία των βιομηχανικών μονάδων με σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους δέσμευσης και επεξεργασίας (πρωτογενούς και δευτερογενούς) των ρύπων, ανακύκλωσης και εξοικονόμησης ενέργειας και πρώτων υλών.

- Η δημιουργία ενός πλαισίου μεταφορών βασισμένων σε γρήγορα, φτηνά και ασφαλή Μέσα Μαζικής Μεταφοράς, με έμφαση σε μέσα σταθερής τροχιάς και κατάλληλο σχεδιασμό των Θερμικών Οχημάτων, ώστε να ελαχιστοποιούνται οι εκπομπές ρύπων και το αυτοκίνητο να μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τις μετακινήσεις που είναι αναγκαίο.

- Η ισόρροπη ανάπτυξη των περιοχών της χώρας, η ουσιαστική αποσυμφόρηση των μεγάλων αστικών κέντρων, ώστε να είναι πλέον δυνατή και η μεταφορά των βιομηχανικών εγκαταστάσεων σε χώρους εκτός οικιστικού ιστού, εύκολα και γρήγορα προσβάσιμους, αλλά και η άνετη μετακίνηση μέσα στα πλαίσιά του, η αναβάθμιση της συνολικής ποιότητας ζωής.

Στις συνθήκες αυτές το σύνθημα της προστασίας του περιβάλλοντος μπορεί να πάρει σάρκα και οστά, από υποκριτικό πέπλο που είναι σήμερα. Μέρα με τη μέρα λοιπόν γίνεται όλο και πιο καθαρό στους εργαζόμενους, στο λαό, ότι ο δρόμος της ικανοποίησης των δικαίων του, των αναγκών και των ελπίδων του είναι ο δρόμος της μαχητικής σύγκρουσης με την πολιτική του ιμπεριαλισμού, με τα συμφέροντα των πλουτοκρατών, ντόπιων και ξένων. Είναι ο δρόμος της λαϊκής εξουσίας, της λαϊκής οικονομίας. Ο δρόμος της σοσιαλιστικής αναγέννησης της πατρίδας μας. Το ΚΚΕ, με συνέπεια, δίνει καθημερινά τον καλύτερό του εαυτό γι' αυτό το σκοπό.

Ο Γρηγόρης Γρηγοριάδης είναι μέλος του ΔΣ του Πανελληνίου Συλλόγου Χημικών Μηχανικών, συνεργάτης του Τμήματος Οικονομίας της ΚΕ.

ΠΑΡΑΠΟΜΠΕΣ:

1. Πηγή: «Διεθνής Ομάδα Εργασίας για τις Κλιματικές Αλλαγές» (ICCT) και «Διακυβερνητική Επιτροπή για τις Κλιματικές Αλλαγές» (IPCC), περιοδικό «Ανεμολόγια», Ιαν.-Φεβ. 2004, σελ. 23.
2. ppm: parts per million, μέρη στο εκατομμύριο = μονάδα χημικής συγκέντρωσης. 1 ppm CO₂ είναι ίσο με παρουσία 1 γραμμαρίου ανά τόνο αέρα.
3. Στοιχεία από την ιστοσελίδα: http://www.e-telescope.gr/gr/cat08/art08_030901.htm
4. Ως τέτοια θεωρούνται το διοξείδιο του άνθρακα (CO₂), το μεθάνιο (CH₄), το μονοξείδιο του αζώτου (NO), οι χλωροφθοράνθρακες (CFC), οι φθοράνθρακες και το εξαφθοριούχο θείο (SF₆).
5. Στοιχεία της Greenpeace (δες ιστοσελίδα: http://www.e-telescope.gr/gr/cat08/art08_030901.htm)
6. Δες σχετικά, στα άρθρα των σ. Ζιώγα Μπάμπη, "Εμπορία εκπομπών αερίων θερμοκηπίου: μια νέα αρχή Διεθνούς Δικαίου στη «Νέα Τάξη Πραγμάτων»", Παπαδόπουλου Μάκη, «Οι πολιτικοί όροι για την αξιοποίηση της αιολικής ενέργειας», «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗΣ» 15.6.2003.
7. Εφημερίδα «ΚΥΡ. ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ», 20.2.2005.
8. Εφημερίδα «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ», 9.1.2005.
9. Εφημερίδα «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ», 9.1.2005.
10. Από μια σειρά φωνές της αστικής τάξης, έχει γίνει πολύ συνήθης η τακτική να εμφανίζονται αυτά τα υψηλά πρόστιμα ως ένδειξη «ευαισθησίας» της ΕΕ απέναντι στο περιβάλλον και ως «πρόκληση» και «παράγων αφύπνισης» (δες π.χ. το άρθρο του Η. Ευθυμίου, «Τιμωρία ή Ευκαιρία;», εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ», 11.3.2005).
11. Εφημερίδα «ΗΜΕΡΗΣΙΑ», 11-12.12.2004.
12. Περιοδικό «Nature», ανταπόκριση του Paul Reynolds από το BBC για το περιοδικό «Ανεμολόγια», Σεπτέμβρης-Οκτώβρης 2004, σελ. 16.
13. Η τεχνολογία της χρήσης του υδρογόνου, είναι της «μόδας» τελευταία στην Αμερικανική φιλοσοφία, ακόμα και δια στόματος κορυφαίων αναλυτών, όπως π.χ. ο Jeremy Rifkin, «Οικονομία του Υδρογόνου», εκδ. Α. Λιβάνη 2004, ο οποίος δε διστάζει να την αναδείξει ως το ενεργειακό μέλλον του πλανήτη - συμβουλευόντας έμμεσα και άμεσα την αμερικανική κυβέρνηση να αναλάβει τις σχετικές πρωτοβουλίες.
14. Εφημερίδα «ΑΠΟΦΑΣΗ», 21.03.2005.
15. Εφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ», 28.12.2003
16. Εφημερίδα «Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΕΝΔΥΤΗ», 9.1.2005.
17. Εφημερίδα «ΕΞΠΡΕΣ», 6.1.2005.
18. Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 9.1.2005.
19. Εφημερίδα «ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ», 9.1.2005 και εφημερίδα «ΝΑΥΤΕΜΠΟΡΙΚΗ», 10.1.2005.
20. Από την επίσημη ιστοσελίδα του ΣΥΝ: http://www.syn.gr/greek/epikairothta/2001_04/01040201.htm